

f) Posebno zanimiv je »uradni« slučaj, katerega rešuje ukaz nadsodniškega predsedništva v Gradcu 21. avgusta 1908 št. 7576 doslovno: »Sodiščem se ukazuje, da v slučajih zasebnih obtožeb zoper immune osebe (poslance) po preteku zastaralne dobe, katero je imeti v evidenci, preskušajo, če so dani vsi predpogoji zastaranja, in da v takem zastarelem slučaju sklepajo o ustavitvi in po pravomočnosti sklepa brez zamude prekličejo izročitveni zahtevek«. Tukaj torej gre za zasebno obtožbo in za ustavitev po ukrenitvi izročitvenega postopanja, torej po odrejenih poizvedbah, — za ustavitev zoper obtožiteljev predlog iz meritornega razloga zastaranja in dalje za ustavitev, ki se vrši sredi postopanja in nikakor ne ex primo decreto in je vrhu tega uradno zaukazana.

Vsi ti slučajji so se dejansko dogodili. Pozivati je pa tudi one slučaje, ki so se že poprej omenjali, zlasti ob navajanju posameznih pisateljev.¹⁾

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ako se vtožuje odškodnina v zmislu §-a 1155 o. d. z. za dela, ki se niso izvršila po krivdi toženca, ni treba dokazati konkretne škode; zadostuje dokaz odhoda na zaslužku.

Tožnik, zidarski podjetnik A. B., se je pogodil s tožencem, da mu sezida hišo. Dimenzije in podrobnosti so natančno določene. Ves material da toženec. Za vsa zidarska dela plača toženec tožniku 2600 K. To je nesporno. Toženec še trdi, da se je pogodba sklenila definitivno; vendar ga je tožnik pustil na cedilu in se pozneje pogodil z drugim podjetnikom, ki je v resnici začel zidati hišo. Pripravljen vedno, pogojeno delo izvršiti, zahteva

¹⁾ Sicer pa v zadevi plenarne, prej navajene sodbe zlasti generalna prokuratura izpodbija nazor o obligatornosti razprave, in kazalo bi razloge te odločbe in zlasti izvajanja generalne prokurature objaviti, zlasti ker je ta odločba osobito na zunanjih sodiščih malokje pristopna.

tožnik v zmislu §-a 1155 o. d. z. primerno odškodnino v znesku 500 K, češ da je podjetnik, ki mora sedmero zidarjem plačevati na dan po 6 K. Ti zidarji bi imeli posla, da ni toženec tega onemogočil, skozi celo leto. Ker je pa delo pri tožencu odpadlo, je izgubil tožnik svoj podjetniški zaslužek, pa imel poleg tega tudi izgubo, ker je plačeval delavce, katerim se mora 14 dni vnaprej odpovedati, iz svojega žepa. Pri tožencu prevzeto delo bi ga bilo zaposlilo 2 meseca in bi bil imel tožnik pri tem 12 K na dan podjetniškega zaslužka, torej skupaj 720 K. Radi pogodbe s tožencem je tožnik odklonil ponudbo drugega naročnika, pri katerem bi bil zaslužil najmanj 200 K. Ako bi bil tudi svoje delavce takoj odpustil, bi jim moral plačati za 14 dni naprej, torej znesek 588 K. Odškodninski znesek 500 K je torej primeren.

C. kr. okrajno sodišče v Metliki je tožbeni zahtevek popolnoma zavrnilo iz razlogov:

Po §-u 1155 o. d. z. je delodajalec zavezan primerno odškodovati delojemalca za nestorjena dela, če zadene delodajalca krivda, ali če je bil delojemalec sploh z zamudo časa oškodovan.

Tožnik sam pa niti ne trdi konkretne škode, marveč navaja le možnost zamude. Da pa sploh ni ničesar zamudil, je dokazano po priči V. B., kateremu je v istem času, ko bi moral tožencu zidati, zidal hišo, in po priči M. M., ki je potrdil, da je imel tožnik v tem času razun drugih manjših del še dva in pol meseca dela pri Ž. na K. s štirimi delavci, torej so bili njegovi delavci (6—8) celo poletje popolnoma zaposleni in ni trpel z odpadkom stavbe pri tožencu nobene škode. Da pa tudi izgotovivši zidarska, po priči M. M. navedena dela, ni bil brez posla, je sklepati iz izpovedbe priče A. B. Sicer je po tej priči dokazano, da je toženec pravnoveljavno pogodbo prelomil, a ker se ni posrečilo tožniku, škodo dokazati, bilo je tožbeni zahtevek za rniti.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem je prizivu tožnikovemu ugodilo in razsodilo, da mora toženec tožniku plačati znesek 400 K za odškodnino, ker vsled njegove krivde tožnik pogojenega dela ni zamogel izvršiti — in vse stroške.

Razlogi.

Priziv je utemeljen. Od prizivatelja grajane pomanjkljivosti postopanja sicer ni glede na to, da je moči na podlagi predlože-

nega dokaznega gradiva presoditi pravdno stvar, toda utemeljeni so nadaljni prizivni razlogi napačne ocene dokazov, napačne presoje dejanskega in pravnega položaja in krive uporabe zakona. V zmislu §-a 1155 o. d. z. pristojna namreč tudi za dela, ki niso bila izvršena, najeti osebi primerna odškodnina, ako je bila najeta oseba pripravljena delo izvršiti, pa je bila vsled krivde naročnika zadržana to storiti. V zmislu te določbe torej ni potrebno, da bi najeti osebi nastala pozitivna škoda, temveč zadostuje že, da ji je odšel zaslužek vsled neizvršitve naročenega dela. Da je pa odšel in sicer znaten zaslužek tožniku, o tem je prizivno sodišče na podlagi izvedenih dokazov zadobilo zadostno prepričanje.

Iz mnenja zaslišanih zvedencev C. in B. izhaja namreč, da stane tako poslopje, kakršno se je tožnik zavezal postaviti tožencu, okoli 2300 do 2500 K, da se taka stavba napravi s 6 ali 7 zidarji v 40 do 50 dneh, ter da si tak stavbenik, kakor je tožnik, zasluži na dan do 10 K. Tožnik bi si bil pri tem podjetju zaslužil po mnenju zvedencev od 400—500 K. Na tej podlagi je zamoglo prizivno sodišče z mirno vestjo po svojem prostem preudarku na podlagi navedene določbe zakona priznati znesek 400 K za primerno odškodnino tožniku.

Prvi sodnik ni prav nič upošteval pri razsoji te pravne stvari mnenja teh zvedencev in je torej glede na to, da je med škodo tudi prištevati odhod zaslužka, po krivici prišel do zaključka, da se tožniku ni posrečil dokaz, da trpi škodo.

§ 1155 ne zahteva tako, kakor § 919 o. d. z., da mora poškodovanec natanko in po številkah izračunati svojo škodo. Zadostuje, da poškodovanec navede podatke, ki je na podlagi njih možno sodniku prosto spoznati primerno odškodnino. Navedel je pa v tem slučaju tožnik dovolj okolščin, iz katerih se da primerno odškodnino razsoditi. V tej pravdi je poslopje, katero se je zavezal tožnik postaviti, natanko določeno glede dimenzij in tudi glede stavbnega materiala, tako da se da iz teh podatkov vsaj približno preračunati, koliko časa da bi bil tožnik potreboval za to stavbo in s koliko delavci bi bil izvršil to delo v gotovem času.

Prvi sodnik je torej napačno ocenil dokaze in vsled tega tudi stvar napačno presodil. Ugodilo se je torej prizivu.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 8. febr. 1910 revizijo toženca zavrnilo in potrdilo sodbo prizivnega sodišča.

Razlogi.

Revizija, ki se opira samo na § 503 št. 4 c. pr. r., ne more pokazati napačne pravne presoje tega slučaja. Kakor sta obe instanci ugotovili, je toženec sklenil s tožnikom pogodbo, glasom koje je imel le-ta sezidati za 2600 K plačila hišo, določeno po natančnih dimenzijah, in je toženec preprečil delo, ker ga ni dopustil.

Trditev tožnika, da je bil pripravljen delo opraviti, ni s tem, da so bili delavci, ki jih je imel na razpolago, drugod zaposleni, ovržena, ker ni dokazano, odnosno, ker se niti dokazati ni skušalo, da ne bi bil tožnik mogel izvršiti dela, ki ga je bil s tožencem pogodil.

Dognano je torej, da je bil tožnik po krivdi toženca zadržan izvršiti započeto delo. Radi tega mu pristojna po §-u 1155 o. d. z. primerna odškodnina. Mnenje revizije, da bi bil moral tožnik dokazati konkretno, efektivno škodo, ne ustreza zakonu. Tudi odhod na zaslužku je v primerni odškodnini obsežen. Tožnik pa je trdil že v svoji tožbi, da je izgubil 720 K podjetniškega dobička, ki bi ga bil napravil, ako bi bil delo dovršil. Zvedenca sta čisti zaslužek tožnika cenila na najmanj 400 K. Akoravno ni dokazal tožnik, da je moral delavcem dnevno zastonj plačevati, in akoravno se ni izvedel dokaz o njegovi trditvi, da ni mogel prevzeti glede na delo pri tožencu nekega drugega naročila, pri kojem bi bil zaslužil 200 K, se mora vzlic temu na podlagi ugotovitve prizivnega sodišča smatrati dognanim, da je imel 400 K odhoda na zaslužku.

Z ozirom na § 273 c. pr. r. ne more biti govora o napačni pravni presoji, ako spozna prizivno sodišče odškodnino v znesku 400 K za primerno in prisodi tožniku ta znesek.

Sploh pa ne zahteva revizijski predlog znižanja odškodnine, ampak popolno zavrnitev tožbenega zahtevka; tak predlog je pa, kar izhaja iz povedanega, neutemeljen.

Dr. I. Malnerič.

b) K uporabi §-ov 5 in 6 izpodbojnega zakona. Vpis trgovca v trgovinski register nima nazajšnje veljave; dan predloga za vpis ni merodajen, ampak le dejanski vpis in njega objava v listih (§ 5 o. d. z.).

Trgovec *A* je dne 4. novembra 1909 dal pri sodišču na zapisnik predlog, naj se ga vpiše v trgovinski register. Vpis se je dne 9. novembra dovolil in izvršil in bil dne 11. novembra 1909 razglašen v uradnem listu.

Dne 2. novembra 1909 je bil isti trgovec *A* razposlal na vse svoje upnike naznanilo, da mora ustaviti plačila in prositi moratorija do 10. decembra 1909.

Dne 4. novembra 1909 je vložil trgovec *B* ravno vsled tega pisma nujno tožbo zaradi 924 K 53 h s pr. zoper *A*-ja, a zaradi preteče nevarnosti se je dne 6. novembra izrekla zamudna sodba. Še tega dne se je predlagala in dovolila na podlagi *A*-jeve okrožnice z dne 2. novembra 1909 zavarovalna izvršba in se opravila z rubežem *A*-jevega trgovskega blaga in sicer z zaznambo na rubežnem zapisniku z dne 2. novembra 1909 in na novo glasom rubežnega zapisnika 8. novembra 1909; potem pa se je dosegla izterjevalna izvršba z rubežem, hrambo in prodajo tako zarubljenih premičnin.

Dne 12. novembra 1909 je predlagal zavezanec *A* proglašitev konkurza, ki se je dovolila še tega dne z oglasom dne 12. novembra 1909 s 16/9-1.

Konkurzna masa *A*-ja je na to proti trgovcu *B*-ju vložila izpodbojno tožbo v zmislu §-ov 5, 6, odnosno 9 in 29 izpodboj. zakona na neveljavnost rubeža.

Tekom sporne razprave je izkazal toženi *B* svoje fakture od 31. marca 1909, 30. aprila 1909, skupaj za 553 K 92 h, in z dne 1. septembra 1909, 20. septembra 1909, 28. septembra 1909 in 12. oktobra 1909 za 370 K 60 h, s pristavkom glede plačila: »6mesečni akcept v 30 dneh a dato, drugače takoj z odbitkom 3% popusta«, in »6mesečni akcept v 30 dneh a dato, drugače v 30 dneh z dobitkom 3% popusta«. Akcept se ni izdal nobeden in so torej dne 4. novembra 1909 že vse fakture zapadle, razun fakture 12. oktobra 1909 za 57 K 27 h, glede katere se je toženec podvrgel tožbenemu zahtevku.

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani je s sodbo od 5. januarja 1910 C V 37/9-4 zavrnilo ostali tožbeni zahtevek na neveljavnost opravljene izvršbe nasproti konkurznim upnikom in konkurzni sklad obsodilo na povračilo stroškov.

Razlogi

navajajo, da ima po trgovinskem zakonu vpis trgovca v trgovinski register nasproti tretjim osebam le tedaj veljavo, če se je v resnici izvršil in bil tudi v listih objavljen. Vse to se je tukaj zgodilo tri dni, odnosno pet dni pozneje, ko je toženec dosegel izpodbijani rubež. Ker pa se je dosegla sodba in izvršba, predno je bil prezadolženec vpisan v trgovinskem registru, nima izpodbojni razlog §-a 5 izpodboj. zakona veljave, in ravno tako ne razlog §-a 6, ki zadeva le »indebita«, dočim so predmetne fakture ob času tožbe že zapale v plačilo. Enako tudi ni razloga po §-u 9 izpodboj. z., ki ima za predmet le pogodbe dolžnika, sklenjene na škodo drugim upnikom, nikakor pa ne pravnih opravil (izvršbe) v tehničnem pomenu besede, ki izhajajo od tretjih oseb. Tudi ta določba se da uveljavljati samo zoper vpisane trgovce, kar pa prezadolženec v kritičnem času še ni bil. Izpodbojni razlog §-a 29 l. c. je konkurzni sklad umaknil sam. Neutemeljeno pa je tudi pozivanje §-a 2 l. c., češ da je prezadolženec dopustil zamudno sodbo.

Na tožnikov priziv je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani s sodbo 9. marca 1910 C V 37/9-8 potrdilo prvo sodbo.

Razlogi.

V prizivu zastopa tožnik pravno mnenje, da je tožbenemu zahtevku ugoditi po zmislu §-a 5 ali pa §-a 6 izpodbojnega zakona. Toda po nepravem.

Za vprašanje, ali je uporabiti določbo §-a 5 l. c. ni mero-dajna okolnost, če je prezadolženec vpisan trgovec ali ne, kajti rubež t. j. tisto pravno opravilo, s katerim je pridobil toženec zavarovanje, se je izvršilo po ugotovitvi prvega sodnika dne 8. novembra, tedaj vsekakor v času dveh tednov pred 12 novembrom, ko je bil vložen predlog za otvoritev konkurza. Objektivno je torej navedeno pravno opravilo izpodbojno.

Dejstvo vpisa v trgovinski register ima le to posledico, da se »status cridae« dolžnika začenja že z ustavitvijo plačil in

se v takem slučaju šteje 14dnevni rok od dneva ustavitve plačil nazaj.

Razmotravati je torej le, če ima terjatev toženca napram prezadolžencu subjektivno tiste negativne znake, ki jih zahteva § 5 l. c., namreč če upniku-tožencu ob času pridobitve zastavne pravice terjatev še ni pristojala ali vsaj ne na ta način ali v tistem času. V tem pogledu pa je prvi sodnik na podstavi provedenih dokazov ugotovil, da je terjatev, kolikor se je tožbeni zahtevek zavrnil za časa vložitve tožbe, že zapadla v plačilo. Te ugotovitve se s prizivom ne izpodbija in je torej po §-u 498 c. pr. r. merodajna tudi za prizivno sodišče.

Če je torej toženec na podstavi razsodbe z dne 16. novembra 1909 prosil za dovolitev izvršbe v varnost, poslužil se je le pravice, ki je podana vsakemu upniku v dosego svoje zahteve, ako so podani pogoji, pod katerimi se sme dovoliti ta izvršba.

Na podlagi te izvršbe dne 8. novembra 1909 pridobljena zastavna pravica je torej pridobljena za terjatev, ki je takrat tožencu že pristojala, in torej ni podanih v §-u 5 l. c. zahtevanih negativnih znakov terjatve in zato zastavna pravica ni izpodbojna.

Za vprašanje, če je predmetna terjatev izpodbojna po §-u 6 naved. zakona, je pa predvsem poudarjati v tej določbi zakona izraženo načelo, da so izpodbojna vsa pravna opravila, ki podajo upniku zadostilo ali zavarovanje v času, ko se nahaja dolжник v položaju kride, naj so dotične terjatve dospele v plačilo ali ne, kajti od takrat dalje, ko se pokaže plačilna nezmožnost dolžnika, nima noben upnik pred drugim prednosti. Potemtakem bi bila tudi predmetna zastavna pravica toženca izpodbojna. »Status cridae« se po tej določbi in po določbi §-a 5 l. c. začne za dolžnike, ki niso vpisani v trgovinskem registru, z vložbo zahtevanja, da se otvori konkurz.

Ker je v pričujočem slučaju prezadolženec vložil predlog za otvoritev konkurza dne 12. novembra 1909, zastavna pravica pa je bila pridobljena že dne 8. novembra, tedaj iz tega razloga izpodbijanje ni dopustno. Pri trgovcih pa, ki so vpisani v trgovinski register, se začenja položaj kride v tistem hipu, ko so ustavili plačila, tedaj navadno še preden je podan predlog za otvoritev konkurza.

Kakor je ugotovljeno na prvi stopnji, je prezadolženec *A* poslal dne 2. novembra po posredovalcu *I*-u. na upnike okrožnico, da je insolventen, in prosil moratorija, dne 5. novembra pa je insolvenca bila priobčena v časopisu »Neue Freie Presse«.

Ta dejstva je vsekakor smatrati za ustavitve plačila po zmislu §-a 6 l. c. in ker je zastavna pravica toženca pridobljena, kakor rečeno, dne 8. nov., tedaj pozneje, potem bi izpodbijanje bilo upravičeno, ako bi bil prezadolženec *A* vpisan trgovec.

To pa ravno ni. Iz besedila §-ov 5 in 6 l. c. »čigar firma je vpisana v trgovinskem registru«, — izhaja brezdvomno, da mora dolжник biti za časa ustavitve plačil vpisan v register. Prezadolženca pa se je vpisalo glasom ugotovitve na prvi stopnji šele 9. novembra, razglasilo pa vpis dne 11. novembra 1909, torej pozneje.

To, da je predlog za vpis vložil že 4. novembra 1909, ni merodajno, kajti predlog bi se tudi lahko zavrnil, v slučaju dovolitve pa vpis nima nazajšnje moči.

Zastavna pravica toženca torej tudi s tega stališča ni izpodbojna. Podan pa tudi ni nobeden drugih, v izpodbojnem zakonu ustanovljenih izpodbojnih razlogov.

Priziv je torej neutemeljen in je bilo sodbo prvega sodnika potrditi.

Tožnikovi reviziji vrhovno sodišče z odločbo 25. maja 1910 Rv VI 234/10-1 ni ugodilo.

Razlogi.

Na § 503⁴ c. pr. r. oprta revizija je neutemeljena. V reviziji se uveljavljata samo še izpodbojna razloga §-ov 5 in 6 izpodbojnega zakona. Kakor izvaja v zmislu zakona prizivna sodba, katere razlogi se pozivajo, ni dano za nobenega teh izpodbojnih razlogov dejstvo.

Pomen, ki ga revizija vidi v ustavitvi plačil, temelji na pomotni presoji učinka glede pridobitve zavarovalne (rubežne) zastavne pravice po registrovanju prezadolženčeve firme. Če bi se pritrdjevalo nazoru revizije, morala bi se prisojati vpisu firme nazajšnja veljava, to bi pa nasprotovalo načelu §-a 5 o. d. z., ki prodira vse pravno življenje.

Revizija je tudi v zmoti, če misli, da temeljni smoter izpodbojnega zakona podpira njen nazor.

Poleg navadnih slučajev konkurznih ukrepov po §-ih 62 in 63 konk. r. ima § 198 l. c. za trgovce v zmislu uvodnega zakona k trgovinskemu zakonu še posebno določbo, da je ukreniti konkurz že v slučaju ustavljenih plačil. Ta določba je izjema od navadnega slučaja §-a 63 konk. r., ko je ukrep konkurza odvisen od nezmožnosti plačila dolgov.

Učinki, ki jih družijo konkurzni red z ustavitvijo plačil, so čisto posebni (specifični) in odvisni od značaja »trgovca«. Če je nastala pri trgovcu ustavitev plačil, morajo se dolžnik in upniki zavedati, da je dan slučaj, za katerega predpisuje zakon ukrep konkurza o trgovčevem premoženju, da torej od tega časa trgovčevo premoženje ni več v trgovčevi razpolagi, marveč ima služiti v enakomerno poplačilo upnikov.

Če pa dolžnik ob času ustavljenih plačil ni bil trgovec, tedaj pa v §-u 198 konk. r. navedene posebne dolžnosti niso bile zanj merodajne.

Pomoten je tudi nazor revizije, da je toženec dosegel zavarovanje, ki mu ne gre, ker se zavarovanje za njegovo terjatev ni dogovorilo. Revizija je prezrla, da je dana poleg dogovorne pravice tudi zakonita pravica na zavarovanje. Le-to pravico pa je smel izvrševati toženec, kakor hitro so bili dani predpogoji za uporabo §-a 370 izvrš. r. Če pa se je toženec poslužil te pristojne mu pravice, s tem ni mogel nastati čin, ki bi bil izpodbojen po §-u 5 izpodb. zak., kajti pridobilo se je samo zavarovanje, do katerega je imel upnik v nevarnosti po prej navedenem predpisu pravico.

Ker torej ni objektivnih predpogojev za izpodbijanje po §-u 5, odnosno 6 izpodbojnega zakona, ne pride osebna stran pravnega slučaja, namreč da je toženec ob času pridobljenega zavarovanja imel vednost o ustavljenih plačilih prezadolženca, več v pošteb.

Dr. F. M.

c) V pravdi radi nezakonskega očetstva je zamudna sodba nedopustna, ako varuh ned. tožnika ne pride k (prvemu) naroku (§§ 1016, 1014 o. d. z. in 8, 477 št. 5 c. pr. r.).

C. kr. okrajno sodišče v Ptujju je s sodbo od 17. febr. 1910, opr. št. C II 58/10:3 zavrnilo tožbeni zahtevek ned. tožnika,

zastopanega po varuhu, da se naj toženca spozna za nezakonskega očeta in obsodi v plačilo alimentacije. Varuh ned. tožnika je bil k naroku pravilno povabljen, pa je prvi (na tožbo) odrejeni narok zamudil. Toženec je pri tem naroku zanikal tožbene navedbe, trdeč, da se z nezakonsko materjo sploh ni nikdar spolno združil in je predlagal zamudno sodbo. Temu je sodišče ugodilo in izdalo v zmislu §§-ov 396, 442 c. p. r. navedeno zamudno sodbo.

Varuh ned. tožnika je na to prosil, naj se postavi uradni zastopnik, kar se je tudi zgodilo. Uradni zastopnik je vložil proti zamudni sodbi priziv, v katerem je uveljavljal ničnost po §-u 477, št. 4. c. pr. r., češ da bi bilo moralo sodišče pri prvem naroku takoj imenovati kuratorja ad actum, ker je varuh narok zamudil.

C. kr. okrožno, prizivno sodišče v Mariboru je vsled tega priziva izdalo sklep od 30. aprila 1910, opr. št. Bc 135/10-2: Zamudna sodba se razveljavlja in pravnemu sodišču zaukazuje, da odredi po pravomočnosti tega sklepa novo razpravo in izda novo sodbo. Prizivne stroške K 23:30 ima plačati varuh ned. tožnika osebno v 14 dneh pod izvršbo.

Razlogi.

Z izpodbijano zamudno sodbo se je zavrnil tožbeni zahtevek ned. tožnika na ugotovitev nezakonskega očetstva in plačilo alimentacije, ker varuh ned. tožnika ni prišel k razpravi in ker je toženec zanikal tožbene navedbe. To sodbo izpodbija tožnikov varuh radi ničnosti v zmislu §-a 477, št. 4 c. pr. r., ker prvi sodnik ni postavil kuratorja ad hoc za ned. tožnika, ki pri razpravi dne 17. febr. 1910 ni bil zastopan.

Čeravno zatrjevanega ničnostnega razloga ni, ker je bil varuh pravilno in pravočasno povabljen in mu torej ni bila odvzeta možnost razpravljanja, se pa vendarle zdi prizivnemu sodišču izpodbijana sodba nična po §-u 477, št. 5 c. pr. r.

Ta posebni ničnostni razlog bi lahko ned. tožnik uveljavljal celo z ničnostno tožbo po §-u 529, št. 2 c. pr. r., ako bi malo-vestni varuh opustil priziv.

Nedoletni tožnik uživa namreč radi svoje nedoletnosti po §-u 28 obč. drž. zak. posebno pravno varstvo in je vsled tega nedopustno, da bi bila odločba glede njegovega tožbenega zahtevka,

ki je izvanredne važnosti tako za njegov osebni stan (status personae), kakor za njegovo vzgojo in preživljanje, odvisna le od tega, ali pride njegov varuh k sporni razpravi ali ne. Iz tega izhaja, da nikakor ne zadostuje, ako se hoče nedoletnemu tožniku podeliti ono posebno pravno varstvo v pravnem postopanju, da je imel ned. tožnik »in abstracto« zakonitega zastopnika v osebi svojega varuha, temveč bilo je uradoma skrbeti, da bi bil ned. tožnik tudi »in concreto«, namreč pri sporni razpravi dne 17. februarja 1910 zastopan. Ker ga pri tej razpravi njegov varuh iz neznanih razlogov ni zastopal, je bil ned. tožnik »de facto« brez zastopnika in je vsled tega postopanje nično po §-u 477, št. 5 c. pr. r.

To pravno naziranje izvira iz preudarka, da je vsaj glede onih oseb, ki uživajo posebno pravno varstvo, po možnosti omejiti slučaje, v katerih bi mogla civilno-pravdna naključja uničiti kak materialno-pravni zahtevek.

Iz teh pravnih ugotovitev izhaja, da toženčeva izvajanja v prizivnem priobčilu niso utemeljena in da mora veljati v enakih redkih slučajih za pravdno vodstvo načelo, da je ali takoj postaviti uradnega zastopnika, ali pa da je sporno razpravo v zmislu §-a 134, št. 4 c. pr. r. na kratek čas preložiti in po nadvarstvenem oblastvu izposlovati, da zakoniti zastopnik v resnici pride k razpravi.

Iz teh razlogov je prizivno sodišče razsodilo, kakor je zgoraj iz sklepa razvidno.

Izrek glede stroškov prizivnega postopanja temelji na določbi §§-ov 48, 50, 51 c. pr. r. in je bilo dalje merodajno dejstvo, da je šteti varuhu zamudo, katere ni upravičil, v krivdo, vsled česar se mu je naložilo plačilo prizivnih stroškov »ad personam«.

Toženec je vložil proti temu sklepu rekurz na c. kr. vrhovno sodišče, katero je pa ta rekurz z odločbo od 15. junija 1910 zavrnilo.

Razlogi.

Prizivno sodišče se je sklicevalo na to, da nedoletni tožnik ni imel zastopnika pri sporni razpravi dne 17. februarja. Ta ničnostni razlog uveljavlja tudi pritožba. Prizivno sodišče torej nikakor ni prekoračilo mej izpodbijanja. Brez pomena je, če prišteva pri-

zivatelj izpodbijani nedostatek k ničnostnim razlogom §-a 477, št. 4 c. pr. reda., dočim vidi prizivno sodišče v tem dejanski stan št. 5. Za dejanski stan namreč gre, ne pa za označbo ničnostnega razloga s številkami.

Tudi očitek, da je meritorni del sklepa proti zakonu, je neutemeljen; ned. tožnik namreč v resnici ni bil zastopan pri sporni razpravi in ker je bil brez zakonitega zastopstva, bi se bilo moralo ravnati v zmislu §-a 8 c. pr. r. Ker je torej nedostajalo potrebnega zakonitega zastopstva za ned. tožnika, se je po pravici smatralo, da je podan ničnostni razlog št. 5 §-a 477.

Če se postavlja revizija na stališče, da se morajo z ozirom na to, ker je bil postavljen ned. tožniku varuh, ki je dobil pooblastilo k tožbi, jo vložil na zapisnik pri sodišču in prejel vabilo k razpravi, presoјati učinki varuhove zamude tako, kakor če bi ned. tožnik sam povzročil zamudo, je to pač pravno-pomotno naziranje; kajti zakon nikakor ne pooblašča varuha, da se sme pravicam svojega varovanca odreči (1034, 216, 233 obč. drž. zak.) in radi tega ni moči v takem slučaju po zmislu §-a 1106 obč. drž. zak. smatrati, da je varovanec vezan po opraviilih svojega varuha.

Rekurzu torej ni bilo ugoditi.

Dr. I. F.

Disciplinarno pravo.

Določbe §-ov 31 in 137 not. reda ne branijo notarju stanovati drugje, nego na uradnem sedežu; le ako notar krati stranki pravico, poslužiti se njegovega uradnega poslovanja tudi izven uradnih ur, radi preoddaljenega stanovanlišča, krši tako dolžnosti §-a 35 not. reda. — Notar mora imeti uradni pečat pod zaporo, kakor hitro ne more pregledati, kaj se s pečatom godi.

Z razsodilom disciplinarne senata višjega dež. sodišča je bil notar A. v N. a) obsojen, da je kršil predpis §-a 41 not. r., ker je tiskalnico, ki služi za odtiskovanje uradnega pečata, hranil toli malomarno, da je utegnil Henrik W., njegov pozneje ubegli uradnik, s to tiskalnico pritisniti na treh potvorjenih potrdilih identitete uradni pečat; b) oproščen obdolžbe, da bi kršil po

§-ih 31 in 137 not. r. naložene mu dolžnosti s tem, da je od 1. julija 1906, ko je nastopil notarsko službo v N., nadalje imel stanovališče v mestu M., ki je od uradnega sedeža 29 km po železnici oddaljeno, in da je bival od tedaj na uradnem sedežu le mimogrede, ko je opravljal notarske posle.

Zoper to razsodilo je vložil priziv višji državni pravdnik radi oprostilnega dela, notar A. radi obsodbe.

Disciplinarni senat vrhovnega sodišča ni ugodil niti prvemu, niti drugemu prizivu (razs. od 13. januarja 1910. Ds VI 14/9-4).

Razlogi.

I. K prizivu višjega državnega pravdnika.

§-a 31 in 137 not. r., po katerih mora notar imeti uradni sedež na odkazanem mu kraju in ne sme v uradnih poslih več kakor 8 dni, brez uradnih poslov pa ne več kakor 3 dni brez dopusta muditi se izven uradnega sedeža, tu ne moreta priti v poštev. Notarski red nima namreč določb glede kraja stanovališča, ima jih le glede uradnega sedeža; tudi se ni izkazalo, da bi bila odsotnost obdolženca od njegovega uradnega sedeža trajala dalje kakor 8, oziroma 3 dni.

Za nazor, da bi moral notar na kraju, ki mu je nakazan za uradni sedež, ob vseh razmerah imeti tudi svoje stanovališče, ne govori niti omenjena določba §-a 31 not. r., niti sploh nikak predpis notarskega reda. Tudi določba §-a 21 odvetniškega reda ga ne podpira. Glasom poročila odseka, ki je bil izvoljen od državnega zbora v posvet in predložbo načrta odvetniškega reda, je podlaga določbe §-a 21 odvet. r. načelo prostega preseljevanja, postulat neodvisnosti odvetniškega stanu. To načelo naj bi bilo v slučaju selitve odvetnika le toliko utešnjeno, kolikor bi bilo z ozirom na ljudstvo dosedanjega stanovališča potrebno, da dobe klienti čas in priliko z odvetnikom obračunati in si novega pravnega zastopnika najeti. Tu gre tukaj za čisto drugačne ozire, ki glede obligatornega uradnega sedeža notarjev ne pridejo v poštev.

Pa tudi z vidika bistva uradnega poslovanja notarjev oprostilni del razsodila nikakor ni pravno pomoten.

Priznati je pač, da mora biti notar ljudstvu svojega uradnega sedeža pristopen. Brez dvoma je, da mora biti to med

uradnimi urami ob vseh razmerah možno. To je tudi bilo v le-tem slučaju tako; saj je obdolženec bival, kakor je bilo ustanovljeno, čez dan v N., kjer ni samo funkcije notarjata izvrševal, nego tja je tudi osredotočil vse svoje ostalo socialno in gospodarsko delovanje. Vprašanje je pa, ali v §-u 35 not. r. naložena dolžnost, da mora biti za poslovanje pripravljen, sili notarja, da mora tudi po preteku uradnih ur, in posebno z ozirom na določbo §-a 173 not. r. tudi po noči poslovati kakor posvedočilna oseba. Res je pač, da utegnejo imeti stranke take neodložive zadeve, ki zahtevajo nemudoma včasih celo hipno poslovanje notarja. Tudi se ne prereka, da notar spričo določbe §-a 35 not. reda ne bi smel, ako bi se zahtevalo tako poslovanje od njega, sodelovanja odkloniti, sklicujoč se na potek uradnih ur; inace bi kršil svoje dolžnosti.

Vendar za tak slučaj tu sploh ne gre. Obdolženca se dolži, da je baje abstraktno spravljaj v nevarnost pravico strank, zahtevati notarsko poslovanje po preteku uvedenih uradnih ur. To pa nikakor ne zadošča za disciplinarno kaznitev notarja. Za to bi se morala pripetiti resnična kršitev notarske dolžnosti, biti za poslovanje pripravljen. Le pod tem pogojem bi bilo možno klicati obdolženca zaradi neodloživosti uradnega poslovanja, ki se ima izvršiti, na odgovor, in bi se ne mogel izgovarjati, češ njegovo stanovanje je od uradnega sedeža zelo oddaljeno. Sedaj pa se baje abstraktno preteče oškodovanje rogacijske pravice strank sploh še ni konkretno pokazalo, ne glede na ugodne prometne razmere in prometna sredstva, ki so med krajema M. in N. Zato je tozadevna obdolžba brez podlage.

II. K obdolženčevemu prizivu.

Neprerekano dejstvo, da se je zlorabil uradni pečat, spričuje ob sebi kršitev določbe §-a 41 not. r. Namen te določbe je jasen; to, kar je tu malomarnost obdolženčeva omogočila, neupravičena poraba posvedočilnega sredstva, naj se zabrani. Ni zadosti, da se ima pečat le izven uradnih ur pod zaporo. Po zakonitem predpisu je namreč še le takrat, ako se uradna poraba pečata nadzoruje, pečat pa na to takoj zopet zapre ali pa v svrhu zopetne rabe ima tako pripravljen, da lahko notar opazi vsako neupravičeno rabo.

Obdolženca ne razbremenjuje niti dejstvo, da ima pečatna tiskalnica veliko težo, osobito, ko je znano, da se da pečat, ki se vlaga v tiskalnico, brez truda odstraniti; niti dejstvo, da mora včasih notar uradno sobo za daljši ali krajši čas zapustiti. Besedilo in volja zakona nikakor ne zahtevata pazljivosti še le tedaj, kadar se notar za gotov čas odstrani. Marveč, kakor hitro mu ni več možno pregledati, kaj se s pečatom godi, mora ga zapreti. Sicer pa obdolženec sam priznava, da je sobo, v kateri se je nahajal pečat v odprtem stanu, opetovano zapustil, da je šel v nasproti stoječe hranilnično posloje. Torej ne naključje, ampak znatna kršitev dolžnosti od strani obdolženca je omogočila zlorabo. Obsodba je bila docela upravičena. *Dr. M. D.*

Plenarni sklepi c. kr. upravnega sodišča.¹⁾

(Uradno priposlano.)

A. Administrativne pravne stvari.

6.) Občinski uradniki, ki so vsprejeti proti enostranski odpovedi, ali pa samo na naprej določeno dobo, niso stalno nameščeni občinski uradniki v zmislu §-a 10 novele k dom. zakonu. (Sklep 25. nov. 1907.)

7.) V dušnem pa stirstvu stalno službujočim pomožnim duhovnikom krščanskih veroizpovedovanj ne pristojajo v zmislu §-ov 1 in 15 občinskega volilnega reda za Češko (§ 15 zakona z dne 18. aprila 1896 št. 44 dež. zak.) volilna pravica v občinski zastop v I. razredu. (Sklep 2. dec. 1907.)

8.) Proti sklepu pristojnega občinskega ali okrajnega zastopa, s katerim se zanikava javnost pota, je dovoljen priziv sosedni občini, ako je zaradi posredne ali neposredne zveze s cestami in potmi, ležečimi v njenem območju, interesovana pri javnosti zadevnega pota. (Sklep 23. dec. 1907.)

9.) Po čeških deželnih zakonih z dne 28. maja 1892 št. 27 dež. zak. in 23. jun. 1893 št. 48 dež. zak. ni občina upravičena terjati dosedaj neplačano pristojbino za vpeljavo kanala od na-

¹⁾ Glej »Slov. Pravnik« št. 8 ex 1909 str. 155.